

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMI

THE USING OF TECHNOLOGY IN THE SOCIAL STUDIES CLASSROOM

Barış KAYA

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı,
baris@gazi.edu.tr

ÖZET

Çağımızda teknolojideki hızlı ilerlemenin sonucu elde edilen kazanımlar, her alanda olduğu gibi, eğitim alanında da önemli avantajlar sunmaktadır. Sorumluluklarının ve haklarının bilincinde olan, her yönüyle topluma örnek olabilecek iyi bir yurttaş yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler dersi de, teknolojideki bu kazanımlardan olabildiğince faydalanmaktadır. Bu makalede, sosyal bilgilerle teknolojiyi bütünleştiren, işbirlikli iletişim etkinlikleri, veri toplama etkinlikleri ve (multimedia) çoklu ortam etkinlikleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sosyal bilgiler, Teknoloji.

ABSTRACT

In our century, the rapid development in technology as it seems in every area, serves important advantages in education to us. Social studies lessons, which aim to educate example citizens of community who are aware of their responsibilities and rights, benefit from these acquirements in technology as much as possible. Collaborative activities, data gathering activities and multimedia activities that integrates social studies and technology will be evaluated in this article.

Key Words: Education, Social studies, Technology.

SUMMARY

Contemporary citizenship skills include; ability of accessing information, ability of using information appropriate with aims and the ability of analyzing information that has an enormous range. These abilities can be achieved directly or by computer and technology usage. However, technology is not everything for education. Technology is only an instrument that assists solving wide range problems in education.

First aim of social studies lesson is; educating effective citizens who are capable of participating in democratic life. This effective citizen is active and participator. He/She is the individual who is able to answer the questions after filtering information that comes from his/her environment that changes everyday. He/She makes this by realizing cognitive and emotional aims which take place in social studies curriculum. Technology can be used in realizing emotional aims, educating values, improving empathy feeling or developing the ability of ethical reasoning by using special methods.

Bolick (2002), evaluates the integration of social studies and technology in three main categories like, Collaborative activities, data gathering activities and multimedia activities. This article also focuses on these issues.

Social studies lessons are collaborative activities that eliminate the local geographic differences and distances in the communication of students and teachers. The student and the teacher who were stuck between the walls in the past can solve their problems, can provide new education about every subject and share his/her information easily by using video-conference, e-mail or web sources.

Related to the Data gathering activities, The most important tool of this activity is internet. Adults, businessmen and politicians are using internet widely in order to access the information already. Teachers also discovered that the internet improves the skills of students like critical thinking, problem solving, written communication and cooperative working.

Softwares help teachers and students developing social studies notion by using multimedia activities. By this way, the encouraged students have the chance to form their knowledge.

At the end of this period, students value their information sources and organize their information in order to test the hypothesis or criticize the answers of the questions. Finally the students reach the definitions and conclusions that may be useful for the future studies.

In social studies the teachers can remove the lack of motivation of students towards the social studies lessons and provide a better education of the subject area while educating “Good citizens” by using collaborative activities, data gathering activities and multimedia activities which integrate social studies and technology. On the other hand, teachers can improve core intention, problem solving, decision making, creative and critical thinking skills of their students which are the basic aims of social studies.

Giriş

Endüstri Devrimi (1750-1850), insanlara arzu ettikleri yetenekleri örgün eğitim kurumlarında, geliştirebilmeleri için daha fazla boş zaman fırsatı tanıdı. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise, hem elektronik bir araç olan hem de bilginin kaynağı olarak görülen televizyon, en az okul kadar önemli bilgileri aktaran bir öğretim aracı haline gelmeyi başardı. Çünkü 15 yaşına gelmiş bir öğrenci için televizyon karşısında geçirdiği vakit, öğretmenin karşısında geçirdiği vakitten çok daha fazlaydı. Dolayısıyla öğrenciler üzerinde daha fazla etki yapma gücüne ve imkânına sahipti. Durum böyle olunca televizyondan çok daha fazla güçlü ve teknolojik olarak temel bilgi kaynağı diye niteleyebileceğimiz bilgisayar da muhtemeldir ki, hem okulun hem de televizyonun yerini eninde sonunda alacaktır (Nelson, 1998:249). Teknolojinin, eğitimin yerini tamamen alması mümkün değildir ancak şimdi olduğu gibi gelecekte de eğitimin en büyük yardımcısı olacağı kesindir.

Teknolojinin Sınıf Ortamında Kullanımı

Çağdaş yurttaşlık becerileri; bilgiye erişme becerisi, bilgiyi amaçlarına uygun şekilde kullanabilme becerisi ve muazzam genişlikteki bilgileri analiz edebilme becerilerini içermektedir. Bunlar ise, doğrudan doğruya, bilgisayar ve teknoloji kullanımı ile elde edilebilir (Braun, 1999:349). Teknoloji kullanımı, öğrencilerin öğrenme sürecine odaklanmalarını teşvik eder. Böylece; öğrencilerin motivasyonu ile kendilerine olan güvenlerini arttırarak onların bilişsel becerilerinin de gelişmesini sağlar (Heafner, 2004:47).

Haris (1998) ise, sınıf içinde teknoloji kullanımı ile ilgili görüşünü, soracağı iki soruya karşılık alacağı cevapların niteliğine dayandırmaktadır. Bu sorular;

1. Teknoloji, sınıfta teknoloji kullanmaya başlamadan önce öğrencilerimle beraber yapamadığım bir şeyi yapmamı sağlayabilecek mi?
2. Teknoloji, sınıfta teknoloji kullanmaya başlamadan önce öğrencilerimle beraber yaptığım bir şeyi şu andakinden daha iyi yapmamı sağlayabilecek mi? (Aktaran: Martorella, Beal, Bolick, 2005:333).

Anderson (2000), teknolojinin, eğitimi cesaretlendiren birçok faydalar sağladığını belirtmiş, bunlardan en önemlisinin, öğrenci motivasyonunu potansiyel olarak yükseltmesi olduğunu vurgulamıştır. Ames (1990) de teknolojinin öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini arttırdığını bu yolla öğrenci motivasyonunu potansiyel olarak yükselttiğini belirtmektedir. Bu görüş, Rochowicz (1996) tarafından yürütülen öğrenci öğrenmelerinde teknolojinin etkisi ile ilgili bir araştırma sonucunda ispatlanmıştır (Aktaran: Heafner, 2004:47).

Şu da unutulmamalıdır ki; teknoloji, eğitim ile ilgili her derde deva bir şey değildir. Teknoloji, sadece eğitimdeki geniş kapsamlı problemlerin çözümüne yardımcı olabilecek bir araçtır (Diem, 1997:97).

Bugün bilgisayar teknolojisi; bilgi kaynağı, öğrenme aracı, depolama aracı, iletişim kolaylaştırıcı ve bilgiyi tamamlayıcı bir araç olarak bize hizmet vermektedir (Sunal ve Haas, 2005:9) ve bu teknoloji, öğrencilerin bilgiye ulaşma süreçlerinde ve bir ürün ortaya koyabilmelerini sağlayan araştırmalarında, kapasitelerini olumlu yönde düşünülenden çok daha fazla arttırmaktadır (Heafner, 2004:48).

Sosyal Bilgiler ve Teknoloji

Sosyal bilgiler dersinin birincil amacı, demokratik hayata katılmaya istekli ve donanımlı, etkili yurttaşlar yetiştirmektir (Braun, 1999:349). Bu etkili yurttaş, aktif ve katılımcıdır, sorulan sorulara sosyal çevresinden gelen bilgileri süzerek cevap verebilen bireydir (Sunal ve Haas, 2005:9). Bunu, sosyal bilgiler programında yer alan bilişsel ve duyuşsal amaçları gerçekleştirerek yapar. Teknoloji, duyuşsal amaçların gerçekleştirilmesinde özel yöntemler kullanarak örneğin, değerlerin öğretiminde, empati duygusunun ilerletilmesinde ya da ahlakî muhakeme becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilir (Braun, 1999:349).

Sosyal bilgiler dersinin amacı; sosyal planlamayı dikkatli bir şekilde gözden geçirerek, öğrencileri, toplumla tanışmaya hazır hale getirmektir. Bu yüzden öğretmenlerin ve öğrencilerin toplumdaki bilgi devrimi ve bilgisayarın etkilerine karşı tamamıyla hazır olmaları şarttır (Nelson, 1998:248).

İşte bu noktada tüm eğitimsel kaynaklar gibi teknoloji kullanımının da, sosyal bilgilerin amaçlarını ve öğretiminin sonuçlarını desteklediğini söyleyebiliriz (Sunal ve Haas, 2005:9).

Bolick (2002:184), Sosyal bilgilerle teknolojinin entegrasyonunu; işbirlikli iletişim etkinlikleri, veri toplama etkinlikleri ve (multimedia) çoklu ortam etkinlikleri olarak üç ana kategoride ele almaktadır. Bu çalışma da konu aşağıda bu başlıklar altında ele alınmaktadır.

Sosyal Bilgiler İle Teknolojinin Entegrasyonunu Sağlayan Etkinlikler

Sosyal bilgiler ile teknolojinin entegrasyonunu sağlayan etkinlikleri şöyle sıralayabiliriz:

İşbirlikli İletişim Etkinlikleri

Sosyal bilgiler derslerinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin iletişimlerinde, yerel coğrafi farklılıkları ve mesafeleri ortadan kaldıran insanı şaşırtan etkinliklerdir. Geçmişte, dört duvar arasına sıkışmış olan öğrenci ve öğretmen, günümüzde video-konferans, e-mail ya da web kaynaklarını kullanarak, dünyanın neresinde olursa olsun işbirlikli bir şekilde çalışarak sorunlarını çözmekte, her konuda yeni öğrenmeler sağlamak ve bilgilerini rahatlıkla paylaşabilmektedir (Bolick, 2002:184).

Bunu sağlayan en önemli etken olarak kaynak desteği durumundaki bilgisayar kullanımı gelir. Sosyal bilgiler dersinde öğrenciler açısından bilgisayarın belki de en büyük etkisi, öğrencilerin veri tabanları ile tanışmalarıdır. Veri tabanları, öğrenciler tarafından yazılı ve sayısal verilerin organize edilmesi ve işlenmesinde kullanılır. Öğrenciler ihtiyaç duydukları sosyal ve kişisel kararlarını verirken, çok çeşitli veri tabanlarıyla bağlantıya geçebileceklerdir (Nelson, 1998:249). Bilgisayarlı veri tabanlarının kullanımı, öğrencilerin veri toplama, soru sorma ve bilgi işleme becerisi gibi üst düzeyli becerilerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır (Braun, 1999:349).

Bu süreç, öğrencilerin, ilköğretimin ilk kademesinde, mini veri tabanları oluşturmaları ile başlatılabilir. Bunlar; çizimler, resimler, planlar, etkinliklerle ilgili yerel haritalar olabilir. Bu materyaller dosyalarda veya zarflar içerisinde, gruplanarak ve etiketlenerek saklanabilir ve yeri geldiğinde öğrenciler tarafından kullanılabilir. İlköğretimin üst kademelerindeki öğrenciler ise; kart dosyalama ve kitaplardaki gönderme sistemlerine (kütüphanelerde kullanılan) benzer, daha karmaşık ve detaylı veri tabanları oluşturabilirler. Bilgisayar yazılımları da bu veri tabanlarının bir yerde (disket v.b.) saklanmasını ve ihtiyaç duyulduğunda tekrar kullanılabilmesini sağlarlar (Michaelis, 1988:60).

Rawitsch (1987), bir bilgisayar veritabanı ile kalem-kâğıt metodunu karşılaştırdığı araştırmasında; bilgisayar veritabanlarını kullanan öğrencilerin, kalem-kâğıt kullananlara göre sonuçlara ulaşmakta daha fazla zaman harcadıklarını ancak veritabanlarından yararlanan öğrencilerin sorularının cevaplarını daha kesin bir doğrulukla saptadıklarını ortaya koymuştur (Aktaran: Ehman ve Glenn, 1991:517).

Birçok araştırma göstermektedir ki; Öğrenciler veri tabanı tasarımına aktif olarak katıldıklarında, verileri, kendi kendilerine topladıklarında, soruları kendileri geliştirdiklerinde, diğer sınıf arkadaşları ve yetişkinlere soru sorarak sorgulamada bulduklarında, öğrenme en üst düzeyde gerçekleşmektedir (Braun, 1999:349).

Veri Toplama Etkinlikleri

Bu etkinliğin en önemli aracı internettir. 1969 yılında, Amerika Birleşik Devletleri, Savunma Bakanlığı (Pentagon) tarafından, tüm dünyadaki, askeri konularla ilgili, kaynakların paylaşımını hızlandırmak amacıyla geliştirilmiş olan internet (uluslararası ağ, şebeke) (Martorella, Beal, Bolick, 2005:334), günümüzde, “Neden internet’te aramıyorsun?” ya da “Neden internet’e sormuyorsun?”, “Bu sorunun cevabı mutlaka internet’te vardır”, türünden cümlelerle karşımıza çıkmaktadır (Braun, 1999:346).

Yetişkinler, işadamları ve politikacılar tarafından çoklu ortam (multimedia) bilgi kaynaklarına ulaşmada, internet zaten yaygın olarak kullanılırken, öğretmenler de internet’in, öğrencilerin, eleştirel düşünme, problem çözme ve yazılı iletişim becerileri ile işbirlikli çalışma becerilerini geliştirdiğinin artık farkındadırlar (Chapin ve Messick, 1999:290). Bu farkındalık, internet’in bir devrime yol açtığı, 1993 yılından günümüze kadar gelmiştir, o gün “Nerede ve Nasıl Öğreteceğiz?” sorularına hemen hemen 130 Web sitesi cevap ararken, bugün yüzlercesi ve milyonlarcası aynı soruya yanıt aramaktadır (Martorella, Beal, Bolick, 2005:334).

Sorularımızın cevaplarını ya da aradığımız verileri, internette, arama motoru (search engine) denilen, web sayfalarının özel bölümlerinde bulmamız son derece kolaylaşmış durumdadır. Bu arama motorlarında geçireceğimiz ortalama yarım saatle bir saat arası zaman dilimi, bizim bu kaynağı kullanmayı öğrenmemiz için yeterli olacaktır. Ancak

asıl önemli olan konu, soracağımız sorunun ne olduğu ve doğru soruyu sorup sormadığımızdır (Braun, 1999:346).

İnternet, sadece, başkalarıyla görüşme imkânı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda yeni ve güvenilir verilere ulaşmamızı da sağlamaktadır. Nüfus kayıtlarından, en son istatistikî verilere ve dergi arşivlerine kadar, öğrencilerin güvenilir verileri sorgulamalarına imkân verir. Bu kaynaklar okul kütüphaneleri ve ders kitapları gibi sınırlı kaynakları da çoktan aşmıştır (Bolick, 2002:184).

İnternette, Arama Dizinleri (Search Directories), genel konuların hiyerarşik bir şekilde yapılandırılmasıyla oluşturulurlar. Bu kategoriler de yine hiyerarşik bir şekilde alt konulara ayrılır, listelenir ve linkler halinde kullanıcıya sunulurlar (Braun, 1999:346). Bunlardan en çok tanınanları ve en geniş kapsamlı olanları; www.google.com, www.yahoo.com, www.hotbot.com, www.excite.com ve www.altavista.com adlı arama motorlarıdır.

E-mail (Elektronik posta), internetin en eski ve en temel, kullanılma sebebidir. Yetişkinlerde olduğu gibi öğrenciler arasında da internet kullanımında popülaritesi en yüksek araçtır. (Chapin ve Messick, 1999:291).

İlk kullanılmaya başlandığında, “list-servs” şeklinde adlandırılan e-mail yazılımı (software); posta kutusu, filtreler, etiketler ve adres defterinden oluşmaktaydı. Bu özel olarak yapılandırılmış yazılımda, e-mail grupları, abone olduktan sonra, çeşitli konularda elektronik tartışma yapabilmeye olanağına sahiptiler. Bu özelliğinden dolayı özellikle sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmaya oldukça elverişlidir (Braun, 1999:347).

Özel ilgi grubu üyelerinin kullandığı otomatik mail listesi olan list-servs’lerde, bazı kullanıcılar, list-serv’den gelen maillere kısa sürede yanıt vermekten hoşlanırken, bazıları da sadece gönderilen mesajları okumakla yetinmektedirler (Chapin ve Messick, 1999:291).

Son zamanlarda kullanılmaya başlanan Newsgroup, e-mail yazılımı ise list-servs den farklı olarak abone olmayı gerektirmemektedir. Braun’a göre, bu durum sosyal bilgiler

öğretiminde e-mail kullanımında sorunlara sebep olmuştur. Bunların en önemlisi pornografik web sitelerinin newsgroup yazılımını kullanmaları ve bu yolla internet'te yayılmalarıdır. Bu sorun ise, eğitimde Web Board teknolojisinin kullanılmaya başlanması ile ortadan kaldırılmıştır. Bir çeşit elektronik forum olan bu internet teknolojisi, abone olmayı ve şifreyle girmeyi gerektirdiğinden, öğrenci ve öğretmenlerin, e-posta ve tartışma gruplarını zararlı içeriklerden korumaktadır (Braun, 1999:347).

Veri toplama etkinlikleri, internette çeşitli araştırmalar yapmak ve e-mail'ler yoluyla çeşitli tartışma gruplarını oluşturmak yolu ile doğrudan doğruya sosyal bilgiler dersinin amaçlarına hizmet etmekte, öğrencilerin araştırma becerilerini, kendilerine olan güvenlerini, problem çözme ve karar verme becerilerini olumlu yönde etkilemekte sağlıklı düşünebilen iyi yurttaşlar yetiştirmekte sosyal bilgiler derslerine destek sağlamaktadır.

Çoklu Ortam Etkinlikleri

Yazılımlar, öğretmenlerin ve öğrencilerin sosyal bilgiler kavramını, çoklu araç betimlemelerini kullanarak geliştirebilmelerine yardımcı olur. Böylece cesaretlendirilen öğrenenler, bilgilerini, anlamlı bir şekilde inşa edebilme fırsatına sahip olurlar (Bolick, 2002:184).

Bu süreç sonunda, öğrenciler topladıkları veri kaynaklarına değer biçerler ve hipotezleri test etmek veya soruların cevaplarını yorumlayabilmek için bilgileri organize ederler. Sonunda, öğrenciler gelecek çalışmalar için gerekli olabilecek tanımlara ve sonuçlara ulaşırlar (Garcia ve Michaelis, 2001:337).

Sosyal bilgiler derslerinde kullanılacak yazılımların bazı amaç ve standartlara uygun olması gerekmektedir. Bazı veri tabanları (Database) ve elektronik çizelge programları (Spreadsheets), genel amaçlara hizmet etmekte ve özellikle sosyal bilgiler amaç ve standartlarına uymamaktadırlar. Bunların özellikle sosyal bilimler verilerine dayanmaları, öğrenciler tarafından kolay anlaşılır ve kullanılabilir olmaları yazılımlardan beklenen önemli özelliklerden bir tanesidir (Braun, 1999:348).

Bazı yazılımlar öğrencilerin grup çalışmalarını ve günlük problemlerinin çözüm yollarının paylaşımını içerir. Birçok yazılım, öğrencilerin seçeneklerini ve parçalar halindeki bilgilerinin bütünleştirilerek bir araya getirilip kaydedilebildiği programları içermektedir. Bu olanaklar, öğrenciler daha sonra aynı yazılımı kullandıklarında, en baştan başlamamalarını sağlayarak zamandan tasarruf ettirirler ve onların mevcut bilgilerinin üzerine yeni bilgiler koymalarını kolaylaştırır (Sunal ve Haas, 2005:140).

Sosyal bilgiler derslerinde kullanılacak yazılımların kullanım kolaylığı ve fiyatları, yazılım seçiminde önemli bir unsurdur. Aynı zamanda, yazılımların kullanım kılavuzlarının kullanılabilirliği de yazılım seçiminde dikkate alınması gereken önemli bir etmendir. Yazılım ile ilgili sorunların çözümünü sağlayabilmek amacı ile tartışma grupları (Newsgroup) ve listservs'lerin bilgisine başvurmak da donanım ve yazılımın uyumu ile ilgili bilgi elde etme konusunda başvurulabilecek önemli bir yöntemdir (Braun, 1999:348).

1980'li yıllarda yazılımlar ilk kez ortaya çıktıklarında elektronik çalışma kitapları gibi, alıştırma ve uygulama (drill and practice) üzerine yapılandırılıyorlardı. Günümüzde ise; eğitsel yazılımlar, problem çözme yazılımları, simülasyon yazılımları, kelime işlemci ve veritabanı yazılımları olarak sınıflandırılmaktadırlar ve bu yazılımlar üst düzeyli düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadırlar (Maxim, 1999:610-611).

Üst düzeyli düşünme becerilerine sahip öğrencilerin rahatlıkla yeni durumları analiz edebildikleri, yeni fikirler yarattıkları ya da karmaşık şeyleri anlayabildikleri de açıktır (Mukherjee, 2004:172).

Yazılımların çoklu amaçlara hizmet edebilmeleri de önemli bir husustur. Bazı sosyal bilgiler özel yazılımları, örneğin, Tom Snyder'in Zaman Çizelgesi Programı (Timeliner Program) ya da Harita Yazılımları (Mapping Softwares) aynı zamanda birçok öğretim düzeyinde ve çok çeşitli konularda kullanılabilirler. Bu aynı veri tabanının veya Elektronik Çizelge Programının (Spreadsheets), hem öğrenci hem de öğretmen tarafından kullanılabilmesi olanağına benzemektedir ve sosyal bilgiler öğretiminde oldukça olumlu bir durum meydana getirmektedir Braun, 1999:348).

Yazılım programlarının çoklu amaçlarla kullanılabilmesi zamandan ve paradan tasarrufu da beraberinde getirmektedir. Bu durum ise bir sosyal bilgiler yazılımında aranabilecek en önemli özelliktir.

Bu noktada sosyal bilgiler derslerinde kullanacağımız yazılımları “hangi ölçütlere göre seçmeliyiz” sorusu önem kazanmaktadır. Bu seçim konusunda tablo-1’de verilen kıstaslar yararlı olacaktır (Maxim, 1999:619).

Tablo-1. Sosyal Bilgilerde Yazılım Seçimi Kontrol Listesi

	5 (en iyi)	4	3	2	1 (en kötü)
<i>Basit, anlaşılabilir yönergeler.</i>					
<i>Açıkça yerleştirilmiş program nesneleri</i>					
<i>Geliştirilmeye uygunluk</i>					
<i>Renk, grafik ve ses uyumu</i>					
<i>Yazılımın hızlı ve rahatça ilerleyebilmesi</i>					
<i>Üst düzeyde düşünme ve problem çözme özellikleri</i>					
<i>Kolay okunabilir ekran</i>					
<i>Destekleyici geri dönüşü sağlayabilme</i>					
<i>Programın zorluk derecelerini barındırması</i>					
<i>Çocukların dikkatini çekmesi</i>					
<i>Kullanıcı üyeliği olması ve adım adım ilerleme</i>					
<i>Talimatların öğretici tavsiyelerde bulunması</i>					
<i>Basmakalıptan arınmışlık</i>					

Yeni Sosyal Bilgiler Programında Teknoloji Kullanımı

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca 2005 yılında hazırlanan İlköğretim Sosyal bilgiler dersi 6-7.Sınıflar öğretim programına göre bu dersin öğretiminde öğretmenlerin, CD-ROM’lar, tarih ve sosyal bilgiler benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedya) ve hipermedya gibi teknolojik

araçları, internet gibi telekomünikasyon hizmetlerini kullanmaları tavsiye edilmektedir (MEB, 2005: 10).

Sosyal Bilgiler Derslerinde Teknoloji Kullanımının Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Berson, Martorella ve White'a göre, (Berson,1996; Martorella,1997; White,1999) sosyal bilgilerde teknoloji kullanımı, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmede ve derse olan ilgilerini arttırmada kullanılabilir en anlamlı yapısal metottur (Heafner, 2004:47).

Çağımızda bir sosyal bilgiler öğretmeni;

- Yazılımları kurabilmeli ve kullanabilmeli.
- Elektronik çizelge kayıtlarına kolaylıkla ulaşabilmeli
- Kelime işlem ve dijital fotoğraf programlarını kullanabilmeli
- Eğitim konusu ile ilgili kaynakları internetten araştırabilmeli ve öğrencilerin de aynısını yapabilmeleri için onlara yardımcı olmalıdır (Parker, 2001:18).

Sosyal Bilgiler Derslerinde Teknoloji Kullanımının Olumlu Yönleri

Öğrenciler derslerde teknolojik araçları, eğlenceli etkinliklerde kullanarak, bu araçlara aşına hale gelmektedirler ve bu onların kendilerine olan güvenlerini olumlu yönde etkilemektedir. Geleneksel sosyal bilgiler derslerine karşı geliştirdikleri olumsuz yöndeki tutumlarında da ciddi değişiklikler olmaktadır. Teknolojiye aşına hale gelmeleri, öğrencilerin, verilen bir görevi başarıyla yapabileceklerine olan inançlarını, bu görevler konusunda risk alabilmelerini ve zor görevlere karşı kolaylıkla meydan okuyabilmelerini sağlamaktadır (Heafner, 2004:48).

Tıpkı, Schmid ve Mchewen (2000) gibi Anderson-İnman, Knox-Quinn, ve Horney (1996), yaptıkları araştırmalarda; sınıf içinde teknoloji kullanımının (özellikle yazılım), işbirlikli öğrenci öğrenmelerini destekleyip arttırdığını, yazılımlardaki grafik betimlemelerinin anlamayı kolaylaştırdığını, öğrencilerin araştırma becerilerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuşlardır (Boon, Burke, Fore, Burke, 2006:3).

Bazı yapısal yaklaşımlar, sosyal bilgiler derslerinde, beceri ilişkili etkinliklerde, ezber ve alışılmış geleneksel öğrenme modellerini kullanırken, tam tersine, teknoloji; karar verme ve problem çözüme, veri toplama ve iletişim becerileri gibi üst düzey becerilerin gelişimini kolaylaştırmaktadır. (Heafner, 2004:48).

Boon'un (2006), araştırması sonucunda elde ettiği sonuçlara bakarak, sosyal bilgiler derslerinde teknoloji kullanımının, potansiyel olarak, konu alanı öğrenmelerini ve öğrenci başarılarını yükselttiğini de söylememiz yanlış olmayacaktır (Boon, Burke, Fore, Burke, 2006:11).

Teknoloji, akran iletişimlerinde ve işbirliği sürecinde de pozitif çıktılar sağlamaktadır. Öğrenciler, rekabetin bulunmadığı bilgisayar laboratuvarı içerisinde, kendi bilgilerini ve becerilerini akranlarıyla paylaşmak konusunda kendilerini güvende hissetmektedirler (Heafner, 2004:48).

Unutulmamalıdır ki, öğrenciler düşünme becerilerini kendilerini güvenli bir ortamda hissetmedikleri sürece geliştiremezler. Öğrenciler, risk aldıklarında ve hata yaptıklarında bile mahcup olmayacaklarını bilmek isterler (Berman, 1991:11). Bunu sağlamaya en uygun ortamlardan biri de bilgisayar laboratuvarlarıdır. Bu yolla, öğrencilerin hem sosyal bilgiler konuları ile ilgili kavramları öğrenmesi kolaylaşacak hem de düşünme becerileri ile donatılmış bir birey olarak okul dışındaki toplum hayatında, eğitim programımıza koyduğumuz “İyi Yurttaş”ı yetiştirmede önemli bir adım daha atmış olacağız.

Taylor ve Duran (2006:16), yaptıkları çalışmalarında, kullandıkları MITTEN (Michigan Teachers' Technology Education Network) programı ile çok büyük başarılar elde etmişlerdir. Program sayesinde eğitimcilere, kaynakları ve öğrenmeleri birbirleriyle paylaşabilecekleri elverişli bir ortam sunulmuştur. Program, öğrencilerin öğrenme düzeylerini olumlu yönde etkilenmiş ve sosyal bilgiler dersine karşı olan ilgilerini arttırmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, işbirlikli yaklaşımlarla, teknolojinin, sosyal bilgiler derslerinde beraber kullanımı, en olumlu ve en uygun sonuçları vermektedir.

Sosyal Bilgiler Derslerinde Teknoloji Kullanımının Olumsuz Yönleri

Araştırmalar, teknoloji kullanımının sosyal bilgiler dersi ile ilgili olumlu yönlerinin yanı sıra birçok eğitimci tarafından belirtilmiş olan olumsuz yönlerini de ortaya koymaktadır. Teknoloji kullanımının olumsuz sonuçları arasında sosyal izolasyon, internetten alınan tüm bilgilerin doğru olduğuna dair yanlış algılamalar, aşırı bilgi yüklemesi ve teknolojinin doğal zaman harcama özelliği gibi durumlar yer almaktadır. Bunlar aynı zamanda teknolojinin, öğrenci öğrenmelerine zarar veren olumsuz taraflarıdır (Heafner, 2004:49).

Anderson ve Becker (2001), sosyal bilgiler öğretmenlerinin bilişim teknolojilerine karşı olan tutumları ile ilgili yaptıkları çalışmaları sonucunda, teknolojinin sosyal bilgiler derslerinde kullanımı ile ilgili sınırlılıkları göz önüne sermişlerdir.

Bunlardan en önemlisi; teknolojinin özellikle bilgisayar ve internet kullanımının öğrencileri zararlı içeriklerle karşı karşıya getirebileceğine dair korkudur, bu korku ilgili araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinde diğer öğretmenlere oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu yüzden öğretmenler sosyal bilgiler derslerinde teknoloji kullanımından kaçınılmaktadırlar. Öğretmenlerin bu tutumuna sebep olan özellik, sosyal bilgilerde teknoloji kullanımının en olumsuz yönlerinden birisidir (Aktaran: Ehman, 2002:177).

Marker (1992) ise teknoloji ile ilgili düşüncelerini ortaya koyarken teknolojinin şu özellikleri üzerinde önemle durmuştur;

- Teknolojik değişimler, toplumun tüm gruplarını nadiren eşit bir ölçüde etkiler.
- Teknoloji, sosyal yapıdan çok daha hızlı ve sık bir şekilde değişim gösterir. Teknolojinin bu özellikleri, aynı zamanda sınırlılıkları ve olumsuz taraflarıdır (Aktaran: Savage ve Armstrong, 2000:433).

Bununla birlikte, sosyal bilgilerdeki öğrenmenin anlamlılığını belirleyecek olan kritik faktör, bilgi ve deneyim elde etme sürecinde öğrencilerine her zaman yardımcı olması beklenen öğretmen olacaktır (Braun, 1999:348).

SONUÇ

Sosyal bilgiler derslerinde öğretmenler, “İyi Yurttaşlar” yetiştirirken sosyal bilgilerle teknolojiyi bütünleştiren, işbirlikli iletişim etkinlikleri, veri toplama etkinlikleri ve (multimedia) çoklu ortam etkinliklerinden yararlanarak, hem öğrencilerin sosyal bilgiler derslerine yönelik motivasyon eksikliklerini ortadan kaldırırlar, hem konu alanının öğretimini sağlarlar, hem de sosyal bilgilerin temel amaçlarından olan problem çözme, karar verme, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini de öğrencilerine kazandırmış ve geliştirmiş olurlar.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, teknoloji ile sosyal bilgiler derslerini yan yana getirmekte ne kadar donanımlı olurlarsa, öğrencilerine de o kadar faydalı olabileceklerdir. Aynı şekilde, okullarda, teknolojik araçların kullanım olanakları arttıkça bunların öğretmenler ve öğrenciler tarafından derslerde verimli bir şekilde kullanılmaları da o denli artacaktır. Sonuç olarak burada üçlü bir ilişkiden söz etmek mümkündür. Bu ilişki şu şekilde açıklanabilir;

1. Devletin, öğretimde teknolojiye verdiği öneme koşut olarak, okullarda bu olanakları yaygın bir şekilde öğrencilerin ve öğretmenlerin kullanımına sunmadaki istek ve başarısı,
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, bu teknolojik olanakları kullanmadaki istek ve yeterlilikleri,
3. Öğrencilerin, bu olanakları kullanmadaki verimlilikleri ve motivasyonları.

Sosyal bilgiler derslerinde, öğrencilerce özümsemesi amaçlanan kavram, değer ve becerilerin öğretimi ile ilgili teknoloji olanaklarının kullanımında bu üç önemli ilişki belirleyici olacaktır.

KAYNAKLAR

- BERMAN, Shelley. (1991). Thinking in Context: Teaching for Openmindedness and Critical Understanding. A. COSTA (Editör), *Developing Minds: A Source Book For Teaching Thinking*. 10-16. USA Virginia: Association For Supervision And Curriculum Development.
- BOLICK, Cherly Mason. (2002). Technology and The Social Studies. *The International Social Studies Forum*, 2(2), 183-185.
- BOON, Richard, T., BURKE, Mack, D., FORE, Cecil., BURKE, Shanna, Hagan. (2006). Improving Student Content Knowledge in Inclusive Social Studies Classrooms Using Technology-Based Cognitive Organizers: A Systematic Replication. *Learning Disabilities: A Contemporary Journal*, 4(1), 1-17.
- BRAUN, Joseph, A. (1999). Ten Ways to İntegrate Technology into Middle School Social Studies. *The Clearing House*, July/August, 72(6), 345-351.
- CHAPIN, June, R., MESSİCK, Rosemary, G. (1999). *Elementary Social Studies*. U.S.A: Addison Wesley Longman İnc.
- DIEM, Richard, A. (1997). Information Technology and Civic Education,. Peter, H. Martorella (Editör), *Interactive Technologies and The Social Studies*. 91-110. U.S.A Albany: State University of New York Press.
- EHMAN, Lee, H., (2002). Why Haven't Secondary Social Studies Teachers Adopted Information Technologies?. *The International Social Studies Forum*, 2(2), 175-178.
- EHMAN, Lee, H., GLENN, Allen, D., (1991). *Interactive Technology in Social Studies*, James, P. Shaver (Editör) *Handbook of Research on Social Studies Teaching and Learning*. U.S.A.New York: Macmillan Publishing Company.
- GARCIA, Jesus, MICHAELIS, U., John. (2001). *Social Studies for Children A Guide to Basic Instruction*. U.S.A: Allyn ve Bacon A Pearson Education Company.

- HEAFNER, T. (2004). Using Technology to Motivate Students to Learn Social Studies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 4(1), 42-53.
- MARTORELLA, Peter, H., BEAL, Candy, M., BOLICK, Cherly, Mason. (2005). *Teaching Social Studies in Middle and Secondary Schools*. U.S.A. New Jersey: Pearson Education Inc., Upper Saddle River.
- MAXIM, George, W. (1999). *Social Studies and the Elementary School Child*. U.S.A. New Jersey: Merrill, Prentice Hall Upper Saddle River.
- MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MICHAELIS, John, U. (1988). *Social Studies for Children*. U.S.A. New Jersey: Prentice Hall Inc., Englewood Cliffs.
- MUKHERJEE, Arup. (2004). Promoting Higher Order Thinking In MIS/CIS Students Using Class Exercises. *Journal of Information Systems Education*, 15(2), 172-180.
- NELSON, R. Murry. (1998). *Children and Social Studies Creative Teaching in The Elementary Classroom*. U.S.A Orlando, Florida: Harcourt Brace College Publishers.
- PARKER, Walter, C., (2001). *Social Studies in Elementary Education*. U.S.A. New Jersey: Merrill Prentice Hall, Upper Saddle River.
- SAVAGE, Tom, V., ARMSTRONG, David, G. (2000). *Effective Teaching in Social Studies*. U.S.A. New Jersey: Pearson Education Inc., Upper Saddle River
- SUNAL, Cynthia, Szymanski, HAAS, Mary, Elizabeth. (2005). *Social Studies for the Elementary and Middle Grades*. U.S.A.: Pearson Education Inc.
- TAYLOR, Julie, Anne, DURAN Mesut. (2006). *Teaching Social Studies with Technology: New Research on Collaborative Approaches*, *The History Teacher*, Volume 40, Number I, November. (UMI Number: 23610286).